

**TRATAT
DE
DREPT SOCIETAR
teorie & practică**

Ediția a II-a

Editura Rosetti International
București, 2019

CUPRINS

PREFĂTĂ LA EDIȚIA A DOUA	5
ABREVIERI ȘI DEFINIȚII	7
I. Considerații introductive	11
1. Profesioniștii	11
2. Despre societăți, în general	12
3. Noțiunea și caracterele juridice ale societății comerciale	13
3.1. Natura juridică a societății comerciale	13
3.2. Caracterele juridice ale societății comerciale	16
4. Formele societare	19
4.1. Libertatea de asociere și de alegere a formei societare	22
4.2. Limitarea de voință în materie de forma societară	22
4.3. Libertatea de modificare a formei societare	23
4.4. Societatea europeană	24
5. Elementele de validitate ale contractului de societate	25
5.1. Capacitatea	25
5.2. Consimțământul	27
5.3. Obiectul	28
5.4. Cauza	29
5.4.1. <i>Affectio societatis</i>	30
5.4.2. Clauza leonină	35
5.4.2.1. Aspecte generale	35
5.4.2.2. Exemple practice de clauze leonine	37
6. Actul constitutiv al societății comerciale	40
6.1. Conținutul actului constitutiv	43
6.1.1. Asociații și fondatorii	45
6.1.1.1. Numărul de asociați. Simulația pluralității	49
6.1.1.2. Cerințele legale privind dobândirea calității de asociat	58
6.1.2. Denumirea. Firma și emblema	61
6.1.3. Forma societății	64
6.1.4. Sediul social	65
6.1.5. Naționalitatea societății	67
6.1.6. Obiectul de activitate	72
6.1.7. Durata societății	74
6.1.8. Alte clauze	75
6.2. Forma actului constitutiv	76
7. Înmatricularea societății	77
7.1. Operațiunile făcute în vederea înregistrării	80
7.2. Dovada efectuării înregistrării	85
7.3. Publicitatea efectuării înregistrării	86
8. Efectele nerespectării dispozițiilor legale privind înmatricularea	88
8.1. Respingerea cererii de înmatriculare	88
8.2. Constatarea neregularităților după înmatriculare. Regularizarea societății	92
8.3. Nulitatea societății	94
8.3.1. Analiza cauzelor de nulitate	98

Respect pentru	8.3.2. Regimul juridic al nulității	103
	8.3.3. Efectele nulității față de societate.....	105
	8.3.4. Efectele nulității față de asociați și terți.....	106
9.	Capacitatea juridică a societății comerciale.....	111
	9.1. Capacitatea de folosință. Libertatea (generalitatea) capacitatii	111
	9.1.1. Capacitatea de folosință deplină și capacitatea de folosință restrânsă	121
	9.2. Capacitatea de exercițiu a societății comerciale.....	126
	9.2.1. Rolul organelor societății	126
	9.2.2. Reprezentarea legală a societății	128
	9.2.3. Deosebirea dintre membrii organelor societare și reprezentanții săi legali ..	139
	9.2.4. Reprezentarea legală și reprezentarea convențională	145
	9.2.5. Revocarea dreptului de reprezentare. Conflictul de interese. Simularea reprezentării	147
	9.2.6. Depășirea limitelor de reprezentare legală.....	155
	9.3. Elementele personalității juridice a societății.....	162
	9.3.1. Existența unei organizări de sine stătătoare	162
	9.3.2. Patrimoniul propriu	164
	9.3.3. Scopul propriu	166
	9.4. Consecințele dobândirii persoanalității juridice. Drepturile creditorilor personalii ai asociațului	167
10.	Fondul de comerț	170
	10.1. Compunerea fondului de comerț	172
	10.2. Regimul juridic al fondului de comerț.....	175
11.	Obligațiile profesionale ale societății comerciale	180
	11.1. Publicitatea prin registrul comerțului	180
	11.1.1. Înscrierea de mențiuni	181
	11.1.2. Radierea de mențiuni	181
	11.2. Înregistrarea în registrele comerciale	182
	11.3. Alte obligații ale societăților comerciale	182
II. Formarea capitalului social	184	
12.	Definiții ale capitalului social. Felurile capitalului	184
	12.1. Capitalul subscris și capitalul vărsat.....	184
	12.2. Capitalul autorizat	186
13.	Semnificația capitalului social.....	189
	13.1. Stabilirea structurii capitalului social	190
	13.2. Capitalul social – gajul general societar	191
	13.3. Valoarea nominală a titlurilor de participare. Conceptul de valoare nominală minimă și capital social minim	202
14.	Capitalul social și patrimoniul societății	206
15.	Capitalul social și capitalurile proprii ale societății	207
16.	Capitalul social și valoarea societății	209
17.	Răspunderea asociaților	210
	17.1. Pierderea beneficiului răspunderii limitate	219
18.	Aporturile. Definiție. Regimul juridic al sumelor de bani, bunurilor sau creațelor vărsate	230
19.	Aporturile. Condiții de valabilitate.....	233
	19.1. Subscriptiția și vărsământul	235
	19.1.1. Natura, caracterele juridice și felurile subscriptiei	236
	19.1.2. Plata titlurilor de participare subscrise. Plata integrală. Plata parțială	239
	19.1.3. Aspecte de drept internațional privat.....	245
	19.2. Neplata titlurilor de participare	247
	19.2.1. Suspuspendarea exercițiului drepturilor societare	247

Respect pentru	19.2.2. Daunele-interese. Punerea în întârziere	250
	19.2.3. Somația colectivă. Sancțiunile față de acționari. Răspunderea solidară a cesonarilor ulterior	252
	19.2.4. Executarea silită a acționarilor	257
	19.2.5. Anularea acțiunilor	258
	19.2.6. Emisiunea de înlocuire	263
19.3.	Aporturile în numerar	265
19.4.	Aporturile în natură	267
	19.4.1. Aspecte generale	267
	19.4.2. Utilitatea bunurilor. Värsämäntul partzial	272
	19.4.3. Diferite forme de aport în natură	273
	19.4.3.1. Aportul cotei-părți	274
	19.4.3.2. Aportul mixt	275
	19.4.3.3. Aportul bunurilor comune ale soților	276
	19.4.3.4. Aportul titlurilor de participare	277
	19.4.3.5. Aportul bunurilor grevate de sarcini	278
	19.4.3.6. Aportul altui drept real decât proprietatea	280
	19.4.4. Riscul pieirii fortuite a bunului	282
	19.4.5. Răspunderea subscriitorului pentru bunul aportat	286
	19.4.6. Aspecte de drept internațional privat	288
19.5.	Aporturile în creațe	289
	19.5.1. Aspecte generale societare	289
	19.5.2. Värsämäntul și răspunderea subscriitorului	290
	19.5.2.1. Aportul creațelor dintr-un contract de locațiu	292
	19.5.3. Valoarea creaței aportate	293
	19.5.4. Regimul juridic al aporturilor în creațe	293
	19.5.5. Aportul folosiției	294
19.6.	Aporturile în industrie	296
	19.6.1. Aspecte generale	296
	19.6.2. Aporturile în industrie la societățile mixte și de capitaluri	299
20.	Constituirea prin subscripție publică	301
	20.1. Piața primară	301
	20.2. Fondatorii. Prospectul de emisiune. Prețul acțiunilor	302
	20.3. Subscrierea	305
	20.4. Contractul de subscripție. Momentul încheierii. Natura juridică	306
	20.5. Stabilirea capitalului subscris	310
	20.6. Particularități ale subscripției publice, comparativ cu subșrierea simultană integrală	312
	20.7. Adunarea constitutivă	314
	20.8. Actul constitutiv	322
	20.9. Înmatricularea societății. Răspunderea fondatorilor. Forma și tipul societății constituite prin subscripție publică	324
	20.10. Concluzii privind subscripția publică	327
III.	Despre titlurile de valoare societare	328
21.	Titlurile de participare. Definiție. Drepturile conferite	328
	21.1. Drepturile pecuniare	333
	21.1.1. Dreptul la dividende	333
	21.1.1.1. Definiții. Natură juridică	334
	21.1.1.2. Stabilirea profitului distribuibil	335
	21.1.1.3. Operațiuni anterioare distribuirii	349
	21.1.1.4. Dreptul societății de a decide asupra repartizării profitului distribuibil	351

21.1.1.5. Exercițiu dreptului la dividende. Limitarea și suspendarea dreptului	356
21.1.1.6. Proportionalitatea distribuirii dividendelor. Distribuirea neproporțională. Cotele de fondator.....	358
21.1.1.7. Obligații fiscale.....	363
21.1.1.8. Plata dividendului. Titularul dreptului de a primi plata	364
21.1.2. Dreptul la partea rămasă după lichidarea societății	369
21.1.3. Dreptul de preferință	370
21.1.3.1. Modul și termenul de exercitare.....	371
21.1.3.2. Acțiunile rămase nesubscrise	373
21.1.3.3. Rolul dreptului de preferință. Sanctiunea încălcării lui	376
21.1.3.4. Nașterea exercițiului, cesiunea și renunțarea la exercițiu.....	380
21.1.3.5. Limitarea sau ridicarea dreptului de preferință	382
21.2. Drepturile extrapecuniare	387
21.2.1. Dreptul de a participa la ședințele adunării generale.....	388
21.2.2. Dreptul de a convoca adunarea generală	388
21.2.3. Dreptul de vot.....	390
21.2.3.1. Restrângerea, inexistența, suspendarea și interzicerea dreptului de vot. Exercitarea abuzivă a votului	391
21.2.3.2. Cesiunea votului. Convențiile asupra votului.....	395
21.2.4. Dreptul la informare și dreptul de control	402
22. Tipuri de titluri de participare	409
22.1. Acțiunile. Tipuri de acțiuni.....	410
22.1.1. Acțiuni nominative și la purtător	412
22.1.2. Acțiuni materializate și dematerializate.....	416
22.2. Clase (categorii) de acțiuni	417
22.2.1. Acțiunile preferențiale și acțiunile ordinare	421
22.2.1.1. Acțiunile preferențiale. Aspecte generale.....	421
22.2.1.2. Prioritatea la dividende a acțiunilor preferențiale	425
22.2.1.3. Clase de acțiuni preferențiale	430
22.2.1.4. Drepturile de vot conferite de acțiunile preferențiale	434
22.2.1.5. Apărarea drepturilor conferite de acțiunile preferențiale	436
22.2.2. Acțiunile cu vot plural (multiplu) și cu vot fractionat.....	440
22.3. Părțile sociale.....	454
23. Alte titluri de valoare societare	455
23.1. Obligațiunile	455
23.1.1. Contractul de împrumut obligatar. Garanțiile	460
23.1.2. Obligațiunile emise public	467
23.1.3. Adunarea generală a obligatarilor	470
23.1.4. Realizarea creației obligatarului	480
23.1.5. Specii aparte de obligațiuni	484
23.1.6. Obligațiunile convertibile.....	486
23.1.7. Aspecte de drept internațional privat.....	489
23.2. Certificatele de depozit emise de depozitari	490
23.3. Instrumentele financiare derivate	492
23.3.1. Aspecte generale	493
23.3.2. Contractele forward.....	493
23.3.3. Contractele futures.....	494
23.3.4. Contractele cu opțiuni	495
23.4. Tranzacțiile cu derivative	497
23.5. Participanții la tranzacțiile în piață	499
23.6. Derularea tranzacțiilor	500

Respect pentru 23.7. Piața valutară	503
IV. Guvernanța corporativă și responsabilitatea socială corporativă.....	505
24. Organele societare. Guvernanța corporativă.....	505
25. Responsabilitatea socială corporativă	511
V. Adunarea generală a asociațiilor.....	516
26. Aspecte generale	516
27. Natura juridică	517
28. Forme și tipuri de adunări generale	521
28.1. Distincția terminologică dintre adunarea ordinară și cea extraordinară la societatea pe acțiuni.....	521
28.2. Lipsa distincției terminologice între adunări la societatea cu răspundere limitată.....	523
28.3. Unitatea formală a adunării generale a asociațiilor unei societăți comerciale.....	524
29. Atribuțiile adunării generale.....	526
30. Convocarea adunării generale	530
30.1. Cine, cum, când și unde face convocarea	530
30.1.1. Convocarea de către administratori, respectiv directorat	531
30.1.2. Convocarea de către asociați	533
30.1.3. Înștiințarea asociațiilor privind ținerea adunării.....	539
30.1.4. Termenul convocării.....	542
30.2. Adunările totalitare	544
30.3. Conținutul convocatorului și documentele însoțitoare	545
30.3.1. Ordinea de zi.....	546
30.3.2. Suplimentarea convocatorului.....	548
30.3.3. Data de referință	551
30.3.4. Informarea acționarilor în vederea participării la adunarea generală	554
30.4. Convocările succesive (adunările continuante)	556
31. Ședința adunării, adoptarea hotărârii și efectele ei.....	557
31.1. Întrunirea și desfășurarea adunării generale.....	561
31.1.1. Întrunirea adunării generale	561
31.1.2. Desfășurarea adunării generale	562
31.1.3. Urmărirea ordinii de zi	564
31.2. Cvorumul, majoritatea și unanimitatea	567
31.2.1. Cvorumul	568
31.2.2. Majoritatea și felurile sale	570
31.2.3. Unanimitatea	572
31.2.4. Dreptul de veto	574
31.2.5. Formarea majorității	575
31.2.6. Exprimarea votului	577
31.2.6.1. Votul prin corespondență	577
31.2.6.2. Votul deschis și votul secret	579
31.2.6.3. Votul majoritar și votul cumulativ	582
31.2.6.4. Indivizibilitatea voturilor provenind de la același acționar	583
31.3. Participarea prin reprezentant	584
31.3.1. Condiții privind procura	584
31.3.2. Verificarea procurilor	586
31.3.3. Revocabilitatea procurii	587
31.3.4. Conflictul de interes cu privire la vot	588
31.3.5. Considerații suplimentare privind conflictul de interes dintre reprezentantul-votant și reprezentat	595
31.3.6. Nerespectarea indicațiilor de vot de către mandatar	599
31.3.7. Administratorii instituționali de portofoliu	600

Respect	31.4. Adoptarea hotărârii	603
	31.5. Procesul-verbal al adunării	605
	31.6. Executarea și opozabilitatea hotărârii.....	608
	31.7. Revocabilitatea hotărârii adoptate	610
32.	Nulitatea hotărârii adunării generale	611
	32.1. Acțiunea în nulitate	614
	32.1.1. Momentul de la care acțiunea poate fi exercitată	616
	32.1.2. Aspecte procesuale.....	617
	32.2. Suspendarea efectelor hotărârii atacate	623
	32.3. Calitatea și interesul procesual	627
	32.3.1. Calitatea procesuală activă a asociațiilor	627
	32.3.1.1. Calitatea procesuală după data de referință.....	629
	32.3.1.2. Situația acționarilor cu acțiuni fără drept de vot, a celor cu drept de vot suspendat sau a celor care s-au abținut pe motiv de conflict de interes	629
	32.3.1.3. Calitatea procesuală la acțiunea în constatarea nulității a celor care au votat favorabil	631
	32.3.1.4. Calitatea procesuală a celor care invocă vicierea consimțământului.....	634
	32.3.1.5. Dovada calității procesuale	634
	32.3.2. Interesul procesual al asociațiilor	636
	32.3.3. Calitatea procesuală activă și interesul altor persoane decât asociații.....	638
	32.3.4. Calitatea procesuală pasivă	643
32.4.	Tipul nulității	644
	32.4.1. Nulitatea absolută	645
	32.4.2. Nulitatea relativă	653
	32.5. Efectele nulității	655
	32.5.1. Situația actelor subsecvențe	657
33.	Alte căi de atac ale terților împotriva hotărârii adunării generale.....	660
	33.1. Opoziția împotriva hotărârii adunării generale	660
	33.2. Radierea mențiunii privind operațiunea aprobată de adunarea generală	663
34.	Delegarea unor competențe ale adunării generale	664
35.	Abuzul de dreptul de vot	669
	35.1. Teoria excesului de putere, precursor al abuzului de drept.....	669
	35.2. „Interesul societar” și conflictul de interese.....	671
	35.3. Abuzul de drept în lumina Codului civil	675
	35.4. Abuzul de majoritate	680
	35.5. Abuzul de minoritate	692
36.	Modificarea actului constitutiv	694
VI.	Administrarea, conducerea și controlul societății.....	699
37.	Considerații generale	699
38.	Administrarea și supravegherea managementului	702
	38.1. Desemnarea administratorilor și a membrilor consiliului de supraveghere.	
	Persoanele fizice și juridice.....	703
	38.1.1. Numărul administratorilor	706
	38.1.2. Condiții de eligibilitate	708
	38.1.3. Polița de asigurare	711
	38.1.4. Modul de desemnare	714
	38.1.5. Membrii independenți ai consiliului de administrație, respectiv de supraveghere	715
	38.1.6. Administratorul de fapt	718
	38.1.7. Limitări privind cumulul de mandate.....	720

Respect pentru 38.1.8. Vacanța funcției	723
38.2. Contractul de administrație	726
38.2.1. Natura juridică	727
38.2.2. Continutul și durata contractului	730
38.2.3. Raportul dintre contractul de administrație și contractul de muncă	732
38.2.4. Încetarea contractului.....	733
38.2.4.1. Revocarea expresă	734
38.2.4.2. Dreptul la daune-interese	739
38.2.4.3. Renunțarea la mandat	744
38.2.4.4. Expirarea termenului	745
38.2.4.5. Revocarea (încetarea) implicită	747
38.2.4.6. Anularea hotărârii adunării generale care a aprobat desemnarea	748
38.2.5. Revocarea mandatului administratorilor desemnați prin actul constitutiv.....	749
38.2.6. Suspendarea administratorilor sau membrilor consiliului de supraveghere	753
38.3. Atribuțiile administratorilor și ale membrilor consiliului de supraveghere	754
38.3.1. Identitatea, respectiv separarea atribuțiunilor de gerare ale membrilor consiliului de administrație sau de supraveghere.....	760
38.3.2. Loialitatea, buna-credință, prudență și diligență, discreția și urmărirea interesului societății în exercitarea mandatului. Scopul adekvat.....	762
38.3.3. Particularități cu privire la atribuțiile consiliului de administrație al societății pe acțiuni care a desemnat directori și ale celui de supraveghere.....	768
38.4. Comitetele consultative specializate	773
38.5. Funcționarea consiliului de administrație, respectiv de supraveghere.....	778
38.5.1. Conducerea consiliului.....	778
38.5.2. Convocarea și întrunirea consiliului	780
38.5.3. Adoptarea deciziilor.....	782
38.5.4. Consemnarea și regimul juridic al deciziilor	788
38.6. Limitări și conflicte de interes la numirea și în exercitarea mandatului.....	791
38.6.1. Limitări ale mandatului general	791
38.6.1.1. Limitări ale mandatului general la societățile pe acțiuni	791
38.6.1.2. Limitări ale mandatului general la societățile cu răspundere limitată.....	795
38.6.2. Conflicte de interes	798
38.6.2.1. Conflicte de interes la desemnarea în funcție	798
38.6.2.2. Conflictele de interes apărute pe parcursul exercitării mandatului. Conflictele la reprezentare. Conflictele în materie decizională. Sanctiunea conflictelor de interes	800
38.7. Răspunderea administratorilor și membrilor consiliului de supraveghere	821
38.7.1. Natura juridică a răspunderii. Clauzele de atenuare a răspunderii.....	823
38.7.2. Răspunderea pentru directori	832
38.7.3. Înlăturarea răspunderii	836
38.7.3.1. Răspunderea solidară a membrilor consiliului de administrație, respectiv de supraveghere. Răspunderea pentru coadministratori și administratori anteriori. Desolidarizarea.....	838
38.7.3.2. Obligația de prudență și diligență (aprofundat). Criteriul <i>bunului administrator</i> . Regula <i>deciziei de afaceri</i>	843
38.7.4. Prejudiciul. Expertiza judiciară. Raportul censorilor/auditorului	857
38.7.4.1. Prejudiciul. Chestiuni generale	857
38.7.4.2. Expertiza judiciară. Raportul censorilor/auditorului	859
38.7.5. Hotărârea adunării generale privind acțiunea în răspundere	864

38.7.6. Încetarea mandatului membrilor consiliului de administrație, respectiv de supraveghere	868
38.7.7. Acțiunea individuală pe contul societății (acțiunea derivată).....	870
38.7.8. Poziția terților	882
38.7.9. Aspecte procesual-civile. Acțiunea penală. Repartizarea daunelor-interese între geranți.....	886
38.7.9.1. Aspecte procesual-civile. Instanța competentă. Prescripția acțiunii	886
38.7.9.2. Acțiunea penală. Acțiunea civilă accesorie acțiunii penale	887
38.7.9.3. Repartizarea despăgubirilor între persoanele obligate solidar la plata lor.....	889
39. Managementul societății.....	890
39.1. Numirea și revocarea managementului.....	894
39.2. Atribuțiile managementului.....	899
39.3. Contractul de mandat managerial. Contractul de muncă managerial.....	906
39.4. Structura managementului.....	911
39.5. Funcționarea organului managerial.....	913
39.6. Conflict de interese la momentul numirii și pe parcursul exercitării mandatului	916
39.6.1. Conflict de interese la momentul numirii	917
39.6.2. Conflict de interese pe parcursul exercitării mandatului	918
39.7. Răspunderea civilă a managerilor față de societate	920
39.7.1. Răspunderea solidară și răspunderea divizibilă	920
39.7.2. Acțiunea în răspundere.....	921
39.7.3. Înlăturarea răspunderii	923
39.7.4. Efectele acțiunii în răspundere asupra mandatului managerilor	924
40. Remunerarea membrilor organelor de administrare	925
41. Controlul gestiunii societății	935
41.1. Cenzorii	940
41.1.1. Desemnarea cenzorilor. Contractul de mandat cenzoral	945
41.1.2. Atribuțiunile și modul de lucru	947
41.1.3. Încetarea mandatului	951
41.1.4. Răspunderea civilă a censorilor	953
41.2. Auditorii	956
41.2.1. Auditorii financiari	957
41.2.2. Auditorii interni	963
VII. Registrele și situațiile financiare	967
42. Registrele	967
42.1. Registrele contabile	971
42.2. Registrele societare	972
43. Situațiile financiare și rapoartele însoțitoare	977
43.1. Situațiile financiare	978
43.1.1. Bilanțul contabil	981
43.1.1.1. Capitalul social	982
43.1.1.2. Rezervele	983
43.1.1.3. Primele legate de capital	987
43.1.2. Contul de profit și pierdere.....	988
43.1.3. Fluxurile de trezorerie.....	989
43.2. Rapoartele însoțitoare și aprobarea lor. Descărcarea de gestiune.	989
Depunerea situațiilor financiare	989
43.2.1. Rapoartele însoțitoare ale situațiilor financiare	989
43.2.2. Descărcarea de gestiune și efectele ei	993

Respect pentru 43.2.3. N Depunerea situațiilor financiare	995
VIII. Finanțarea societării	997
44. Sursele de finanțare societării	997
45. Creditul instituționalizat	1001
IX. Majorarea capitalului social.....	1006
46. Aspecte generale	1006
46.1. Adoptarea hotărârii. Condiții	1007
46.2. Delegarea de competență	1012
46.3. Executarea și opozabilitatea hotărârii.....	1016
46.4. Actele deliberative și actele de executare	1018
46.5. Reflectarea majorării de capital în actul constitutiv	1020
47. Majorarea capitalului social din surse externe (noi aporturi).....	1022
47.1. Majorarea prin aporturi în numerar	1022
47.2. Majorarea prin aporturi în natură	1023
47.3. Majorarea prin aporturi în creanțe.....	1028
48. Subscriptia și vîrsământul	1029
49. Stabilirea valorii de emisiune a acțiunilor.....	1030
49.1. Valoarea societății în raporturile dintre asociați și terți.....	1030
49.1.1. Prima de emisiune	1031
49.1.2. Cursul de schimb valutar mai mic	1036
49.1.3. Cursul de schimb istoric.....	1037
49.2. Concluzii privind folosirea uneia sau alteia dintre metode.....	1039
50. Majorarea capitalului social din surse interne.....	1039
50.1. Majorarea prin încorporarea rezervelor	1042
50.1.1. Rezervele constituite prin prelevare din profit	1043
50.1.2. Rezervele rezultate din reevaluare	1044
50.2. Majorarea prin încorporarea profiturilor.....	1045
50.3. Majorarea prin încorporarea primelor legate de capital	1046
50.4. Majorarea prin compensarea (conversia) creanțelor	1046
50.4.1. Aspecte generale	1047
50.4.2. Conversia obligațiunilor	1053
51. Optiunea de subscriptie/de conversie	1056
52. Considerații privind majorarea capitalului social în funcție de surse (interne sau externe).....	1059
X. Reducerea capitalului social.....	1062
53. Motivele și procedeele de reducere a capitalului social.....	1062
54. Protecția asociaților față de operațiunea de reducere a capitalului social.....	1065
55. Protecția creditorilor sociali față de operațiunea de reducere a capitalului social.....	1066
55.1. Garanțiile creditorilor. Opoziția față de operațiune	1067
55.2. Protecția specială acordată unor categorii de creditori cu interese societare....	1072
XI. Operațiunile cu titlurile de participare	1074
56. Transferul titlurilor de participare, în general	1074
57. Transferul acțiunilor.....	1076
57.1. Publicitatea transferului	1079
57.2. Particularități ale contractului de vânzare de acțiuni	1086
57.2.1. Investigația diligentă	1086
57.2.2. Acordul de confidențialitate	1088
57.2.3. Declarații și garanții declarative	1089
57.2.4. Acordul parțial și convenția <i>no-shop</i>	1090
57.2.5. Contracte sub condiție.....	1091
57.3. Răspunderea cedentului față de cesionar	1092
57.3.1. Răspunderea pentru evicțuire	1092

Respect pentru	57.3.1.1. Evițuirea prin anularea acțiunilor	1093
	57.3.1.2. Funcționarea garanției în cazul anulării acțiunilor	1095
57.3.2. Răspunderea pentru vicii.....	1097	
57.3.2.1. Legătura dintre pasivul necunoscut și valoarea titlurilor de participare	1097	
57.3.2.2. Răspunderea pentru vicii ascunse <i>versus</i> anularea contractului pentru eroare sau dol	1098	
57.3.2.3. Funcționarea garanției pentru vicii	1100	
57.4. Efectele rezoluției contractului de cesiune	1101	
57.5. Limitări convenționale ale liberei transferabilități a acțiunilor	1104	
57.5.1. Promisiunea de vânzare și antecontractul de vânzare.....	1105	
57.5.2. Dreptul de preemپtiune	1106	
57.5.3. Dreptul de a participa la vânzare și obligația de a participa la vânzare	1115	
57.5.4. Clauza de agreement	1116	
57.6. Regimul juridic al clauzelor de limitare a transferabilității.....	1119	
57.7. Sanctiunea încălcării clauzelor de limitare a liberei transferabilități	1122	
57.8. Prețul acțiunilor. Valoarea corectă/de piață a societății	1124	
57.8.1. Metode de evaluare.....	1125	
57.8.1.1. Activele sau titlurile de participare?	1125	
57.8.1.2. Continuarea activității societății sau lichidarea ei?.....	1125	
57.8.1.3. Metoda patrimonială (contabilă) sau metoda activului net	1126	
57.8.1.4. Metoda activului net ajustat	1127	
57.8.1.5. Metoda rentabilității (a fluxurilor de trezorerie disconțuate în prezent).....	1127	
57.8.1.6. Metoda bursieră	1128	
57.8.1.7. Care este metoda potrivită?	1128	
57.8.1.8. Prima de control	1129	
57.8.3. Concluzii privind valoarea acțiunilor.....	1131	
57.9. Aspecte de drept internațional privat.....	1131	
58. Transferul părților sociale	1132	
59. Dobândirea proprietății acțiuni	1141	
59.1. Interdicția dobândirii proprietății acțiuni prin subscripție.....	1141	
59.2. Dobândirea proprietății acțiuni prin cesiune.....	1142	
59.3. Condițiile achiziționării proprietății acțiuni. Protecția acționarilor. Protecția creditorilor sociali	1144	
59.3.1. Asistența financiară	1148	
59.4. Acțiunile răscumpărabile	1152	
59.5. Înregistrarea și raportarea acțiunilor proprii	1154	
59.6. Situații asimilate achiziționării proprietății acțiuni	1156	
59.7. Anularea acțiunilor proprii. Repunerea acțiunilor în circulație	1157	
59.8. Regimul juridic al acțiunilor pe perioada deținerii lor de către emitent	1159	
59.9. Achiziționarea acțiunilor proprii cu încălcarea condițiilor legale	1161	
59.10. Situații speciale de achiziționare a acțiunilor proprii	1161	
60. Fracționarea și consolidarea titlurilor de participare	1165	
61. Reportul titlurilor de participare	1166	
62. Garanții și urmărire a silită a titlurilor de participare	1169	
62.1. Ipoteca mobiliară și gajul	1169	
62.1.1. Constituirea, tipul și obiectul garanției	1171	
62.1.2. Perfectarea garanției (ipotecii mobiliare)	1175	
62.2. Urmărire titlurilor. Urmărire și perceperea beneficiilor	1180	
62.3. Dreptul de vot asupra titlurilor de participare afectate de o garanție reală mobiliară.....	1186	

62.4. Ipoteca asupra proprietății propriilor acțiuni	1191
62.5. Concursul între privilegiul emitentului și ipoteca mobiliară asupra acțiunilor neplătite integral	1192
62.6. Aspecte de drept internațional privat.....	1193
63. Uzurării titlurilor de participare.....	1193
XII. Piața de capital.....	1199
64. Piața primară de capital. Valorile mobiliare.....	1199
65. Oferta publică	1201
65.1. Oferta publică inițială	1204
65.2. Oferta publică de vânzare	1206
65.3. Prospectul de ofertă. Răspunderea pentru informațiile din prospect	1210
65.4. Aspecte de drept internațional privat.....	1218
65.5. Oferta publică de cumpărare, de preluare și de schimb	1219
65.6. Preluarea ostilă	1235
65.6.1. Motivele ostilității.....	1235
65.6.2. Inițierea ofertei. Poziția conducerii societății și a acționarilor ei față de ofertă de preluare	1236
65.6.3. Măsuri concrete antipreluare <i>versus</i> neutralitate	1239
66. Excepții de la caracterul public al ofertei de vânzare. Plasamentul privat de valori mobiliare	1252
67. Relația dintre oferta publică și subscripția publică	1256
68. Societatea admisă la tranzacționare.....	1259
68.1. Cerințe privind admiterea la tranzacționare.....	1261
68.2. Protecția investitorilor într-o societate admisă la tranzacționare.....	1266
68.3. Retragerea și suspendarea de la tranzacționare.....	1268
68.3.1. Cumpărarea acțiunilor de la acționari minoritari	1269
68.3.2. Vânzarea acțiunilor de către acționari minoritari	1272
68.3.3. Alte cazuri de retragere de la tranzacționare.....	1274
68.3.4. Suspendarea de la tranzacționare	1276
69. Piața secundară de capital.....	1276
70. Tranzacția de valori mobiliare.....	1278
70.1. Transferurile în afara pielei	1279
70.2. Aspecte de drept internațional privat.....	1281
70.3. Câștigul din tranzacții. Obligații fiscale	1282
70.4. Tipuri de tranzacții.....	1282
70.4.1. Tranzacțiile în marjă	1283
70.4.2. Tranzacțiile în lipsă	1283
70.5. Derularea unei tranzacții	1284
70.5.1. Deschiderea contului client	1285
70.5.2. Ordinul de bursă	1285
70.5.3. Formarea prețului pe fiecare piață în parte. Interdicția practicilor abuzive și manipulatorii	1286
71. Piețe de tranzacționare	1289
71.1. Aspecte generale despre piețele reglementate și participanții acestora.....	1289
71.2. Bursele de valori	1289
71.3. Sistemele multilaterale de tranzacționare	1291
71.4. Intermediarii de valori mobiliare	1292
71.5. Activitățile de compensare, decontare, depozitare și registrare pentru valori mobiliare	1293
71.5.1. Compensarea, decontarea și transferul valorilor mobiliare	1293
71.5.2. Depozitarea valorilor mobiliare	1296
71.5.3. Înregistrarea și evidența valorilor mobiliare și a detinătorilor acestora	1297

Respect pentru natura documentului	71.6. Fondurile de compensare a investitorilor	1299
	71.7. Consultanții de investiții	1300
XIII. Fuziunea și divizarea		1302
72. Considerații generale	1302	
73. Tipuri de fuziuni și divizări	1305	
74. Procesul de verificare diligentă (<i>due diligence</i>)	1308	
75. Mandatul membrilor organului de administrare de a începe procedurile de fuziune sau divizare	1309	
76. Proiectul de fuziune sau divizare	1311	
76.1. Conținutul proiectului de fuziune sau de divizare	1312	
76.1.1. Datele de identificare ale societății	1313	
76.1.2. Fundamentele și condițiile operațiunii	1313	
76.1.3. Condițiile alocării de acțiuni la societatea absorbantă sau societățile beneficiare. Alocarea de numerar (sulta)	1315	
76.1.4. Data la care titlurile de participare alocate dau deținătorilor dreptul de a participa la beneficii și orice condiții speciale care afectează acest drept	1319	
76.1.5. Raportul de schimb a titlurilor de participare	1319	
76.1.6. Quantumul primei de fuziune sau de divizare	1321	
76.1.7. Drepturile conferite de societatea absorbantă sau beneficiară deținătorilor de acțiuni care conferă drepturi speciale și celor care dețin alte valori mobiliare în afară de acțiuni sau măsurile propuse în privința acestora	1324	
76.1.8. Orice avantaj acordat expertilor, membrilor organelor de administrare sau control ale oricăriei din societățile participante	1327	
76.1.9. Data situațiilor financiare ale societăților participante, care au fost folosite pentru a stabili condițiile fuziunii sau divizării	1328	
76.1.10. Data de la care tranzacțiile societății absorbite sau divizate sunt considerate din punct de vedere contabil ca aparținând societății absorbante sau uneia ori alteia dintre societățile beneficiare	1328	
76.1.11. În cazul divizării, descrierea și repartizarea exactă a activelor și pasivelor care urmează să fie transferate fiecăreia dintre societățile beneficiare	1328	
76.1.12. În cazul divizării, repartizarea către acționarii sau asociații societății divizate de acțiuni, respective părți sociale, la societățile beneficiare și criteriul pe baza căruia se face repartizarea	1332	
76.2. Publicitatea prospectului de fuziune sau divizare	1333	
77. Protecția persoanelor interesate	1333	
77.1. Protecția creditorilor. Dreptul la opoziție	1333	
77.2. Protecția asociaților. Dreptul de retragere	1336	
78. Aprobarea operațiunii de fuziune sau divizare	1342	
79. Tratamentul fiscal al fuziunii și divizării	1347	
80. Efectele fuziunii și divizării	1350	
81. Nullitatea fuziunii sau a divizării	1353	
82. Fuziunea transfrontalieră	1357	
XIV. Dezmembrările societare	1361	
83. Cestiuni generale	1361	
83.1. Filialele	1361	
83.2. Sucursalele și celealte dezmembrările fără personalitate juridică	1363	
83.2.1. Distincția dintre dezmembrările societare fără personalitate juridică și unitățile societății	1365	
83.2.2. Capacitatea juridică a dezmembrămintelor societare fără personalitate juridică	1365	
83.2.3. Dezmembrările fără personalitate juridică înființate de persoanele juridice străine	1367	

XV. Retragerea și excluderea asociaților	1369
84. Chestiuni generale	1369
85. Retragerea asociaților	1375
85.1. Retragerea asociaților dintr-o societate cu răspundere limitată	1380
85.2. Retragerea acționarilor dintr-o societate pe acțiuni	1390
86. Excluderea asociaților	1397
XVI. Dizolvarea și lichidarea societății	1417
87. Chestiuni generale	1417
88. Dizolvarea societății. Cazurile de dizolvare	1421
88.1. Dizolvarea prin expirarea duratei societății	1423
88.2. Imposibilitatea realizării obiectului de activitate sau realizarea acestuia	1427
88.3. Declararea nulității societății	1429
88.4. Hotărârea adunării generale	1430
88.5. Hotărârea tribunalului, la cererea oricărui asociat, pentru motive temeinice, precum neînțelegerile grave dintre asociați, care împiedică funcționarea societății	1434
88.6. Falimentul societății	1439
88.7. Reducerea numărului asociaților	1440
88.8. Alte cauze prevăzute de actul constitutiv sau de lege	1444
88.8.1. Alte cauze prevăzute de Legea societăților	1444
88.8.1.1. Dizolvarea în fapt a societății	1444
88.8.1.2. Reducerea activelor nete sub jumătate din capitalul social	1446
88.8.1.3. Falimentul sau incapacitatea asociatului	1447
88.8.2. Alte cauze prevăzute de dreptul comun	1448
88.8.3. Alte cauze prevăzute de legile speciale	1449
89. Lichidarea societății	1450
89.1. Procedura legală	1452
89.1.1. Numirea și revocarea lichidatorului	1454
89.1.2. Preluarea gestiunii de la administratori. Bilanțul de început de lichidare. Inventarul. Darea de seamă a administratorilor	1461
89.1.3. Operațiunile de lichidare a activului social	1465
89.1.3.1. Atribuțiunile lichidatorului	1465
89.1.3.2. Regimul juridic al bunurilor și al creațelor societare supuse lichidării	1468
89.1.3.3. Subrogarea lichidatorului în drepturile societății	1470
89.1.3.4. Insolvabilitatea și insolvența societății aflate în lichidare voluntară. Răspunderea asociaților	1471
89.1.3.5. Obligațiile lichidatorului de raportare periodică	1478
89.1.4. Plata creditorilor sociali. Prioritatea creditorilor sociali în raport cu asociații. Opoziția creditorilor sociali față de actele lichidatorului	1479
89.1.5. Bilanțul final de lichidare și plata părții rămase în urma lichidării	1481
89.1.5.1. Depunerea situației finale de lichidare și a proiectului de repartizare. Contestarea acestora	1482
89.1.5.2. Plata părții rămase în urma lichidării. Plata în natură. Plata în numerar	1487
89.2. Procedura convențională	1491
89.3. Obligații fiscale	1492
89.4. Radierea societății	1492
INDEX.....	1495
BIBLIOGRAFIE.....	1501
I. Tratate, cursuri, monografii, dicționare	1501
II. Studii, articole, note	1512

I. Considerații introductive

1. Profioniștii

Bibliografie: Smaranda Angheni și colaboratorii – *Drept comercial*. Editura Oscar Print, București, 2000/ Colectiv de autori – *Noul cod civil*. Editura Hamangiu, București, 2012.

Profioniștii^[1] sunt, în lumina Codului civil, o categorie ce include o serie de persoane și entități având în comun, conform art. 3, exploatarea unei întreprinderi. Constitue exploatare a unei întreprinderi exercitarea sistematică, de către una sau mai multe persoane, a unei activități organizate ce constă în producerea, administrarea ori înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii, cu sau fără scop lucrativ. Aceasta înseamnă că, pentru a fi considerată profesionist, o persoană ar trebui să desfășoare o activitate de producere, administrare ori înstrăinare de bunuri sau de prestare de servicii, teoretic în mod sistematic, adică repetitiv și cu titlu profesional. Practic dovada repetitivității nu este cerută.

Conform art. 3 din O.U.G. nr. 44/2008 privind desfășurarea activităților economice de către persoane fizice autorizate, întreprinderile individuale și familiale^[2], în temeiul dreptului la libera inițiativă, al dreptului la libera asociere și al dreptului de stabilire, orice persoană fizică, cetățean român sau cetățean al unui alt stat membru al Uniunii Europene poate desfășura activități economice în toate domeniile, meserile, ocupațiile sau profesiile pe care legea nu le interzice în mod expres pentru libera inițiativă. Cei mai numeroși profesioniști sunt organizați în forme societare. Regilele autonome, companiile sau societățile naționale, societățile agricole ori organizațiile cooperatiste sunt de asemenea profesioniști, fiind prevăzute, alături de societăți, în categoriile enumerate la Cap. 3 din procedura prevăzută de Codul insolvenței (conform art. 3 alin. (2))^[3] nu le scoate în afara definiției profesioniștilor, mai ales că acest articol cuprinde, în afara acestora menționați expres, orice altă persoană juridică^[4]. Apartenența acestor entități la categoria persoanelor juridice de drept privat nu are nicio legătură cu eventuala lor calitate de persoane juridice de interes public care prestează servicii publice. Indiferent de natura serviciilor, regilele autonome sau societățile ori companiile naționale sunt persoane juridice de drept privat, ca și societățile reglementate de Legea societăților, deosebirea constând doar în natura capitalului: public, respectiv privat. Organizate fiind sub forma întreprinderii, toate aceste entități urmăresc profitul^[5] și sunt, deci, profesioniști.

^[1] Pentru o critică a înlocuirii „comerțanților” cu profesioniștii, a se vedea Mădălina Afrasinie și Carmen Tamara Ungureanu în op. cit., de Colectiv de autori, p. 9.

^[2] Publicată în M.O.F. nr. 328/25.04.2008.

^[3] Anterior noțiunii de profesionist aceste entități erau considerate comercianți. Pentru o opinie contrară conform căreia, datorita acestei excepții, aceste persoane juridice nu sunt comercianți, a se vedea Smaranda Angheni și colaboratorii, op. cit., p. 50.

^[4] Procedura insolvenței nu este aplicabilă unităților și instituțiilor de învățământ preuniversitar, universitar și unităților de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, conform art. 3 alin. (3) din Codul insolvenței.

^[5] De altfel, regii autonome înființate prin reorganizarea întreprinderilor de stat, în baza Legii nr. 15/1990 au fost transformate în societăți sau companii naționale, scopul transformării fiind de cele mai multe ori pregătirea acestora pentru privatizare. Or, atâtă vreme cât obiectul lor de activitate este același și la momentul reorganizării,

Asociațiile și fundațiile intră și ele în categoria profesioniștilor, definiția legală necondiționând exploatarea unei întreprinderi de scopul lucrativ. De asemenea, asociațiile și fundațiile fac obiectul înregistrării publice. Scopul înființării acestora este unul non-profit, veniturile din activitățile economice directe, precum și cele obținute din participațiile lor la capitalul unor societăți fiind obținute în mod excepțional, doar în completarea altor venituri din donații, sponsorizări, cotizații ale membrilor, finanțări publice etc.^[1], acestea din urmă reprezentând (cel puțin teoretic) principalele surse de finanțare ale acestor entități. Drept urmare, deși permise, activitățile economice derulate nu transformă asociațiile și fundațiile în agenți economici.

În ceea ce privește profesiile liberale^[2], acestea nu sunt reglementate de O.G. nr. 44/2008 precum celealte persoane fizice în general, ci de legi speciale. Orice fel de astfel de activitate este supusă autorizării unui organism profesional, iar titularii profesiei sunt profesioniști, supuși înregistrării într-un registru public.

2. Despre societăți, în general

Bibliografie: Victor Babiu – *Dreptul comerțului internațional*. Editura Atlas Lex, București, 1994/ Jonathan Charkham, Anne Simpson – *Fair Shares. The Future of Shareholder Power and Responsibility*. Oxford University Press, 1999/ Ion Turcu – *Tratat teoretic și practic de drept comercial*, vol. I-IV. Editura C.H. Beck, București, 2009/ Paul. L. Davies, Sarah Worthington – *Gower and Davies' Principles of Modern Company Law*, 9th Edition. Thomson Reuters (Professional), London, 2012.

Obiectivul principal al unei economii de piață este acela de a genera creștere economică pe termen lung, iar în această cursă de distanță utilizarea creșterii valorii investiției de capital este o regulă pe care orice întreprindere o urmează, voluntar sau nu. Agenții economici trebuie să reușească în competiția comercială nu numai prin sporirea vânzărilor sau a calității serviciilor, ci și prin atragerea de capital și resurse umane. În producția de bunuri și servicii, întreprinderile servesc ca liant între furnizorii de materii prime, capital, proprietate intelectuală și de cunoștințe profesionale. Cooperarea pe termen lung și crearea de dependențe reciproce între patronat, muncitori, manageri, furnizori, consumatori, autorități publice etc. conduce la încredere, înțelegere și aşteptări care excedează raporturilor juridice intervenite în procesul economic.

Principalii participanți la relațiile de afaceri sunt, fără îndoială, întreprinderile economice, care servesc în felul lor interesului global. Prin dimensiunile pe care le întrunesc, unele dintre ele influențează în mod hotărâtor viața economică și, nu rareori, viața politică^[3]. Ele mobilizează resurse economice de-a lungul statelor, generează locuri de muncă, impozite, pregătire profesională și capital. Rolul întreprinderilor economice poate fi exprimat, într-o formulare concisă, ca fiind furnizarea, în mod echitabil și profitabil, de bunuri și servicii pentru societate^[4]. Desigur, profitul este mai mult decât esențial. Într-o lume mereu în căutare de capital, o societate veșnic neprofitabilă nu va atrage finanțare, pentru că nimeni nu este dispus să își piardă economiile investindu-le într-o afacere perdantă, iar lipsa capitalului duce inevitabil la „moartea” societății.

Fiind, ca orice persoană juridică, o ficțiune a legii și neavând o voință naturală, biologică, precum persoana fizică^[5], întreprinderea constituță sub forma societății comerciale ia decizii prin organele sale, acestea fiind considerate ale societății însăși. Organul suprem deliberativ este reprezentat de asociații reuniți într-un cadru formal denumit adunare generală, organ care decide în problemele importante ale societății, conform legii și actului constitutiv. În privința celorlalte probleme importante, dar care nu sunt de competența adunării generale a asociațiilor,

și la cel al transformării, și la cel al privatizării, ar fi absurd să considerăm calitatea de profesionist doar în funcție de forma de organizare sau de proprietate asupra capitalului social.

^[1] Conform art. 46 alin. (1) lit. d) din O.G. nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile, publicată în M.O.F. nr. 39/31.01.2000.

^[2] Avocați, notari, execuitori judecătoreschi, medieri, medici de familie s.a.

^[3] Victor Babiu, *op. cit.*, p. 37.

^[4] Jonathan Charkham, Anne Simpson, *op. cit.*, p. 23.

^[5] „Nu am dejunat niciodată cu o persoană juridică, scria un autor francez, iar altul completa „Nici eu, dar adeseori am văzut-o achitând nota de plată” (Ion Turcu, *op. cit.*, vol. I, p. 358).

Respectă decile consiliul de administrație, respectiv consiliul de supraveghere, în funcție de sistemul de organizare adoptat (unitar sau dualist). Acest din urma organ este format din una sau mai multe persoane desemnate de către adunarea generală pentru o perioadă determinată. Persoanele în cauză sunt, în general, impuse de deținătorii majorității capitalului social și reprezintă interesele acestora din urma în cadrul societății (fără a fi însă contrare interesului societății însăși). În continuare, operațiunile determinante și strategiile sunt – în funcție și de anvergura societății – în sarcina unor manageri care formează, când sunt mai mulți, organul său executiv. Managerii sunt profesioniști în domeniul lor și dau socoteală în mod direct membrilor consiliului de administrație ori de supraveghere. Și, nu în ultimul rând, controlul activității societății este exercitat de cenzori sau auditori financiari, al căror rol este de a informa adunarea generală, autoritatele de supraveghere și creditorii asupra situației societății.

Aceste elemente de bază le regăsim în structura oricărei întreprinderi, indiferent de statul pe teritoriul căruia este constituită. Pentru a construi piața unică, Uniunea Europeană a gândit încă de la conceperea Tratatului European o armonizare a legislației europene în materie societară. Mai mult, o astfel de armonizare ar reprezenta, conform actualului art. 50(2)g din Tratatul de Funcționare al Uniunii Europene, o măsură de protecție a capitalului și a investițiilor. Totuși, diferențele dintre diferențele legislației ale statelor membre (în special acolo unde există un drept nescris, *common law*) a creat probleme în transpunerea directivelor privind companiile și, mai ales, în aplicarea acestora (cum ar fi existența capitalului social, relația majoritate-minoritate, reprezentarea angajaților în consiliul de administrație, sistemul dualist^[1], prevalenta reglementărilor în fața codurilor de conduită corporativă, cotele bazate pe sex în consiliile de administrație și management, auditarea situațiilor financiare s.a.). În prezent există mai multe directive în materie societară, unele dintre ele fiind transpușe în România prin amendarea (cel mai consistent prin Legea 441/2006) a Legii societăților. În afară de acestea, există diverse alte directive și regulamente în domenii conexe ce privesc acționarii societăților listate, evitarea dublei impozitări, fuziunile, auditul etc., deși uneori linia de demarcație între actele care reglementează companiile, în general, și cele care le reglementează doar pe cele listate este neclară.

3. Notiunea și caracterele juridice ale societății comerciale

Bibliografie: Vasile Dimitriu – *Curs de drept comercial predat la Facultatea de Drept din Iași*, anul 1901-1902 (curs litografiat). Iași, 1902

Prin Legea nr. 76/2012 de punere în aplicare a Codului de procedură civilă^[2] a fost eliminat termenul de „comercial” din sintagma „societăți comerciale” folosită de Legea societăților, ca urmare a unificării regimului societar la nivelul Codului civil, stabilindu-se doar un regim derogatoriu pentru societățile reglementate de aceasta din urmă lege. Totuși, o astfel de derogare o considerăm suficientă (inclusiv la nivel teoretic și academic) pentru a continua folosirea sintagmei „societăți comerciale” cu referire la societățile reglementate de Legea societăților. În concluzie, în cadrul acestei lucrări, prin „societăți comerciale” vom înțelege societățile cu personalitate juridică reglementate de Legea societăților, rămânând a folosi termenul de „societăți” ca termen special, pentru cele fără personalitate juridică, sau ca termen general, comun, după caz^[3].

3.1. Natura juridică a societății comerciale

Bibliografie: C.C. Arion – *Curs de drept comercial*, vol. I și II. Stenografiat și editat de Vasile Ștefănescu, București, 1915/ Eftimie Antonescu – *Codul comercial adnotat*, vol. I-III. Editura Librăriei Socec & Co./ Minerva, București, 1908-1912/ Eugen Cristoforeanu – *Cesiunea unei întreprinderi. Revista de drept comercial și studii economice*, anul 1934/ I.N. Fințescu – *Drept comercial*, vol. I-III. Editat de Al. Th.

^[1] Paul. L. Davies, Sarah Worthington, *op. cit.*, p. 138.

^[2] Art. 18 pct. 1.

^[3] Personalitatea juridică fiind criteriul principal de departajare între societățile simple și cele comerciale (a se vedea Vasile Dimitriu, *op. cit.*, p. 187).

Doicescu, Bucureşti, 1929/ Stelian Ionescu – *Noul regim al adunărilor generale în societăile pe acțiuni*. Revista de drept comercial și studii economice, anul 1940/ Stanciu D. Cărpenuar – *Drept comercial român*, ed. 3. Editura All Beck, Bucureşti, 1998/ Stanciu D. Cărpenuar, Sorin David, Cătălin Predoiu, Gheorghe Piperea – *Legea societăților comerciale, comentată și adnotată*, ed. 4. Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2009/ Paul L. Davies, Sarah Worthington – *Gower and Davis' Principles of Modern Company Law*, 9th Edition, Thomson Reuters (Professional), London, 2012/ Sebastian Bodu – *Dreptul societăților comerciale*. Dictionar de termeni juridici (român-englez), ed. 2. Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2017.

Deși este principalul sediu al materiei, Legea societăților nu definește societatea comercială. Datorită naturii sale complexe, considerăm că sunt utile cel puțin două definiții, în funcție de modul în care privim societatea.

Conform art. 1881 alin. (1) și (3) C. civ., „prin contractul de societate două sau mai multe persoane se obligă reciproc să coopereze pentru desfășurarea unei activități și să contribuie la aceasta prin aporturi bănești, în bunuri, în cunoștințe specifice sau prestații, cu scopul de a împărți beneficiile sau de a se folosi de economia ce ar putea rezulta. Societatea se poate constitui cu sau fără personalitate juridică”. Aceasta este definiția societății din punct de vedere contractual, specifică începutului formării societăților de capitaluri în peninsula italiană a secolului al XVI-lea, când libertatea contractuală era deplină^[1].

Sub structura monista a dreptului privat^[2], având în vedere, pe de-o parte, că orice societate are ca obiect o activitate lucrativă și, pe de celaltă parte, dispariția faptelor de comerț definite în Codului comercial, odată cu abrogarea lui, deosebirea dintre societatea comercială și societatea simplă a rămas doar personalitatea juridică a celei dintâi^[3]. În concluzie, societatea comercială este o societate cu personalitate juridică, subiect de drept, constituită în vederea exercitării de operațiuni aducătoare de beneficii. Definiția privește societatea din punct de vedere instituțional, organizațional și trebuie completată cu noțiunea de întreprindere^[4]. Prin întreprindere se înțelege o activitate organizată ce constă în producerea, administrarea sau înstrăinarea de bunuri sau în prestarea de servicii (art. 3 alin. (3) C. civ.). Întreprinderea, ca organizație lucrativă, este un organism economic animat de voința titularului, o unitate organică formată dintr-un complex de elemente îmbinate prin energia întreprinzătorului (direct sau prin manageri) într-un tot organizat în vederea realizării unui scop economic determinat^[5]. Rolul întreprinzătorului în economie este de a-și procura factorii de producție (resursele naturale, capitalul și munca) și de a-i combina în condițiile riscului economic, pentru a produce bunuri sau a furniza servicii care să-i aducă un câștig, profit, beneficiu cât mai mare^[6]. Beneficiul este scopul final, pentru care se constituie societatea ce derulează activități lucrative: nimeni nu face în comerț ceva fără un scop de câștig^[7] (pe termen scurt, mediu sau lung). Legea societăților nu poate deci acoperi situația unor societăți comerciale „non-profit” care derulează activități economice dar care nu distribuie dividende asociaților săi ci reinvestește întregul profit. Pentru astfel de activități există asociațiile și fundațiile^[8] cărora le sunt permise anumite activități economice, dacă au caracter accesoriu

^[1] Stelian Ionescu, *op. cit.*, p. 44.

[2] Stelian Ionescu, op. cit., p. 11.

[2] Unificarea dreptului privat realizată la noi odată cu noul Cod civil a fost dezbatută intens la nivel european încă de la momentul elaborării codului comercial italian de la 1882, exprimându-se opinii diverse de către Vivante (care a fost, până în 1925, un încocat susținător al departajării, ulterior modificându-și poziția, pledând pentru unificare), Bolaffio, Bensa, Tartufari, Perrone, Sraffa, Navarrini, Rotondi, Franchi, La Lumia, Rocco, Mossa și a preocupat permanent doctrina pe fondul inconveniențelor structurii duale ce a avut ca model sistemul francez (codul comercial francez a fost adoptat în 1807, însă a pornit de la oordonanță din 1673 privind comerțul, în general, respectiv oordonanță din 1681 privind comerțul maritim), fapt ce a dus la abrogarea lui prim cod civil italian (1943), păstrându-se însă obiectivitatea actului de comerț. Chiar și în Franța problema a fost reluată în sensul refacerii dreptului privat de autori interbelici valoroși precum Laurent, Lyon-Caen, Wahl și Thaller. În România au scris despre subiect H. Asnavorian, I.L. Georgescu, D. Gălășescu-Pyk, E. Cristoforeanu sau Stelian Ionescu.

^[3] Anterior comercializarea societății era dată nu de forma să și de urmărirea beneficiilor ci de exercitarea unor fante de comert (Eftimie Antonescu, *op. cit.*, vol. II, p. 9, pct. 6 și urm.).

^[4] Stanciu D. Cărpeneanu, op. cit., p. 145.

^[5] Eugen Cristoforeanu, *art. cit.*, p. 22.

^[6] N. Fintescu, *op. cit.*, vol. I, pp. 44-45

^[7] C. C. Arion, *op. cit.*, vol. II, p. 60.

^[8] Sau alte persoane juridice al căror statut special este aprobat prin lege.

și sunt în legătură cu scopul principal al persoanei juridice^[1], aceste activități fiind supuse unui regim fiscal similar celui care guvernează activitatea societăților comerciale. Din acest punct de vedere, înlocuirea sintagmei „societăți comerciale” cu „societăți” în Legea societăților nu a făcut decât să creeze ambiguitate cu privire la posibilitatea înmatricularii unei societăți non-profit, sugerând că profitul nu ar fi de esență, ci doar de natura societății reglementate de această lege.

Companiile non-profit din Regatul Unit au ca scop statutar activități caritabile în sens juridic și se supun reglementărilor duale privind activitățile caritabile și privind societățile comerciale sau au ca scop activități publice care, fără a fi caritabile, nu sunt nici comerciale; o lege specială din 2004 a adaptat pentru aceste din urmă entități structura corporativă (*Community Interest Company*). Un alt exemplu de utilizare a acestui tip de companie ce urmărește un scop privat, fără a urmări profitul, este folosirea spațiilor comune de către coproprietari sau chiriași, aceștia finanțând compania doar pentru a putea exploata în mod echitabil și chiar eficient aceste spați^[2]. În paralel cu *Community Interest Company*, *Charities Act* (2006) a reglementat o nouă categorie de entități destinață exclusiv scopurilor caritabile, *Charitable Incorporated Organization*, acestea fiind constituite sub formă de companii, dar neînregistrate în registrul companiilor^[3].

Din punct de vedere economic întreprinderea este, *stricto sensu*, o societate comercială de mici dimensiuni (atât ca număr de salariați, cât și ca cifră de afaceri) în care fondatorul este în același timp manager și administrator^[4]; *lato sensu* întreprinderea este orice agent economic. Adoptând accepțiunea largă a termenului, Cod Civil include în categoria întreprinderilor orice societate comercială, indiferent de dimensiune (micro, mică, mijlocie, mare sau foarte mare). Plecând de la existența unor întreprinderi de dimensiuni diferite, există afaceri care îmbrăcă o anumită haina juridică necesară sau suficientă pentru acel stadiu al afacerii. Ca urmare a modificării volumului de operațiuni, întreprinzătorul poate să schimbe forma sub care afacerea funcționează, oferindu-i o altă haină juridică, mai potrivită cu noua situație de fapt. De exemplu, o afacere pornită de întreprinzător ca persoană fizică autorizată se poate transforma în societate comercială. Sau o societate cu răspundere limitată se poate transforma într-o pe acțiuni, la fel cum o societate pe acțiuni se poate transforma într-o cu răspundere limitată dacă acoperă mai bine nevoile de moment. Dacă afacerea crește, întreprinzătorul inițial, antreprenorul se poate asocia cu alți antreprenori. Mai departe, aceștia la rândul lor pot coopta unul sau mai mulți investitori, inclusiv instituționali ori pot lista societatea, ajungând ca întreprinzătorul inițial să devină fie un manager cu o participație minoritară, fie doar administrator/supraveghetor sau chiar un simplu investitor al afacerii de el pornită.

Deși caracterul contractual al societății comerciale rămâne actual (cel puțin în parte), putem afirma că asocierea nu mai este de esență societății ci, cel mult, de natură sa. Fără a ignora ideea de asociere, actualmente societatea este văzută ca fiind mult mai mult decât un contract^[5]. Societatea comercială nu mai este privită ca simplă grupare contractuală^[6] ci, prin reglementările dedicate, rolul în economie și interesul public al unei bune funcționări, devine o organizație prin prisma următoarelor argumente: (i) posibilitatea încheierii actului constitutiv și de către o singură persoană, în cazul societății cu răspundere limitată^[7]; (ii) durata în general nedeterminată a existenței societății; (iii) derogările de la teoria generală a nulității actului juridic, în scopul salvării societății; (iv) calitatea de persoană juridică a societății, distinct de asociații săi și (v) calitatea ei de angajator și contribuabil. În concluzie, caracterul contractual s-a estompat cu timpul, lăsând astăzi loc caracterului instituțional, organizațional, de întreprindere, de organism economic^[8].

Cu toate că marea majoritate a reglementărilor privitoare la constituirea, funcționarea și licidarea societăților comerciale se află în Legea societăților – care reprezintă astfel dreptul comun

^[1] Art. 48 din O.G. nr. 26/2000 privind asociațiile și fundațiile.

^[2] Paul L. Davies, Sarah Worthington, *op. cit.*, p. 9

^[3] *Ibidem*, p. 21.

^[4] Sebastian Bodu, *op. cit.*, p. 97.

^[5] Pentru o opinie privind actualitatea acestei idei, a se vedea Stanciu D. Cărpénaru în *op. cit.*, de Stanciu D. Cărpénaru, Sorin David, Cătălin Predoiu, Gheorghe Piperea, p. 235.

^[6] Stelian Ionescu, *op. cit.*, p. 45.

^[7] Stanciu D. Cărpénaru, *op. cit.*, p. 145.

^[8] Stelian Ionescu, *op. cit.*, p. 45.

al societăților comerciale, în timp ce dreptul comun al societăților, în general, este Codul civil (conform art. 1887 alin. (1)) – există în plus o serie de alte legi speciale care reglementează fie anumite aspecte societare, în general (precum Legea registrului comerțului, Normele registrului comerțului, Codul insolvenței, Codul fiscal și Codul de procedură fiscală etc.), fie aspecte legate de anumite societăți în funcție de obiectul lor de activitate (precum Legea instituțiilor de credit, Legea pieței de capital, Legea emitenților de instrumente financiare și operațiuni de piață etc.).

3.2. Caracterele juridice ale societății comerciale

Bibliografie: Dimitrie Alexandrescu – *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, vol. I-XI. Editura Artele Grafice Socec, București, 1886-1915/ C.C. Arion – *Curs de drept comercial*, vol. I și II. Stenografiat și editat de Vasile Ștefănescu, București, 1915/ C.A. Stoenivici – *Curs de drept comercial. Despre societățile comerciale*. Institutul de arte grafice și editură Curierul Judiciar, București, 1926/ D.D. Gerota – *Curs de societăți comerciale*. Editura Fundației Culturale „Regele Mihai I”, București, 1928/ Paul I. Demetrescu – *Întreprinderile comerciale*. Editura Cercetări Juridice, București, 1943/ I.L. Georgescu – *Drept comercial român*, vol. I și II (1946-1948). Editura All Beck, București, 2002 / Doru Cosma – *Teoria generală a actului juridic civil*. Editura Științifică, București, 1969/ Aurel Pop, Gheorghe Beleiu – *Curs de drept civil, partea generală*. Editura Universității din București, București, 1973/ Octavian Căpățînă – *Constituirea societăților comerciale*. Revista Dreptul nr. 7-8/1991/ Dan Chirică – *Drept civil. Contracte speciale*. Editura Cordial, Cluj-Napoca, 1994/ Octavian Căpățînă – *Societățile comerciale*, ed. 2. Editura Lumina Lex, București, 1996/ Cornelia Lefter – *Societatea cu răspundere limitată – soluții teoretice și practice pentru întreprinzători*. Editura Economică, București, 1996/ Dan A. Popescu – *Contractul de societate*. Editura Lumina Lex, București, 1996/ Mircea Ștefan Minea – *Constituirea societăților comerciale*. Editura Lumina Lex, București, 1996/ Valeriu Stoica – *Rezoluțuirea și rezilierea contractelor civile*. Editura All, București, 1997/ Stanciu D. Cărpenuaru – *Drept comercial român*, ed. 3. Editura All Beck, București, 1998/ Mircea N. Costin, Corina Aura Jeflea – *Societățile de persoane*. Editura Lumina Lex, București 1999/ Ion Băcanu – *Capitalul social al societăților comerciale*. Editura Lumina Lex, București, 1999/ Francisc Deak – *Contractele civile speciale*. Editura Universul Juridic, București, 2001/ Ciprian Sassu, Sergiu Golub – *Affectio societatis*. Revista de drept comercial nr. 10/2001/ Roberta Nițoiu – *Contractele aleatorii*. Editura All Beck, București, 2003/ Robert W. Emerson – *Business Law*, 4th Edition. Barron's, New York, 2004/ Gheorghe Piperea – *Societăți comerciale, piață de capital, aquis comunitar*. Editura All Beck, București, 2005/ Radu N. Catană – *Dreptul societăților comerciale. Probleme actuale privind societățile pe acțiuni. Democrația acționarială*. Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2007/ Marian Brătiș – *Constituirea societății comerciale pe acțiuni*. Editura Hamangiu, București, 2008/ Ion Dogaru, Edmond Gabriel Olteanu, Lucian Bernd Săuleanu (coordonatori) – *Bazele dreptului civil*, vol. I-V. Editura C.H. Beck, București, 2009/ Ioan Schiau, Titus Prescure – *Legea societăților comerciale, analize și comentarii pe articole*, ed. 2. Editura Hamangiu, București, 2009/ Cristian Gheorghe – *Nulități de drept comercial*. Editura C.H. Beck, București, 2010/ Flavius A. Baias, Eugen Chelaru, Rodica Constantinovici, Ioan Macovei (coordonatori) – *Noul cod civil, comentarii pe articole*. Editura C.H. Beck, București, 2012/ Colectiv de autori – *Noul cod civil*. Editura Hamangiu, București, 2012/ Paul L. Davies, Sarah Worthington – *Gower and Davies' Principles of Modern Company Law*, 9th Edition. Thomson Reuters (Professional), London, 2012.

Societate este, din punct de vedere instituțional, un contract (*negotium juris*)^[1], ale cărui caracteristici, aşa cum rezultă din definiția dată de Codul civil^[2], sunt următoarele: un act de dispoziție, multilateral (în principiu), cu titlu oneros, comutativ, sinalagmatic, translativ de proprietate, cu executare succesivă, încheiat între vîi și formal.

Din punct de vedere al importanței, contractul de societate este un *act de dispoziție*, întrucât are ca rezultat ieșirea unor valori dintr-un patrimoniu. Din punct de vedere al efectelor produse, actul este *translativ*, întrucât se strămută un drept dintr-un patrimoniu într-altul. Din punct de vedere al numărului semnatarilor, contractul poate fi *multilateral, bilateral sau chiar unilateral*^[3];

^[1] În practică, contractul de societate se încheie sub forma unui act constitutiv, ce cuprinde și statutul societății (a se vedea și infra nr. 6).

^[2] Aceasta a fost asemănăt cu certificatul de naștere al persoanei fizice (C.C. Arion, *op. cit.*, vol. II, p. 48).

^[3] Pentru o opinie conform căreia actul este unilateral *sui generis* în toate cazurile întrucât mai multe voîne converg spre același scop imediat, de organizare a subiectului de drept, și vizate prin derularea activității persoanei juridice, a se vedea Lucian Bernd Săuleanu în *op. cit.*, de Ion Dogaru, Edmond Gabriel Olteanu, Lucian Bernd Săuleanu (coordonatori), vol. IV, p. 861 și Eugenia Florescu și Andreea Corina Târșă în *op. cit.*, de Colectiv de autori, vol. I, p. 229. Credem că această interpretare pleacă de la premisa că, atunci când mai multe părți au același interes, un singur exemplar al contractului sinalagmatic este suficient (art. 274 alin. (2) C. proc. civ.) însă aceasta este doar o derogare de la regula multiplului exemplar, fără a aduce atingere numărului de părți.